

Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти

*Байназарова О.О., заступник начальника
управління освіти і науки Департаменту науки і
освіти – начальник відділу дошкільної, загальної
середньої, корекційної та позашкільної освіти*

За експертними прогнозами,
у **2020** році **найбільш**
затребуваними на ринку праці
будуть **вміння навчатися**
впродовж життя, критично
мислити, ставити цілі та досягати
їх, працювати в команді,
спілкуватися в багатокультурному
середовищі

**Спосіб навчання
в сучасній
українській школі
не мотивує дітей
до навчання**

Учителі

використовують переважно застарілі дидактичні засоби.

Педагогів деморалізує низький соціальний статус та рівень оплати праці.

Учитель не має справжньої мотивації до особистісного та професійного зростання.

Багато педагогів ще не вміють досліджувати проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, робити і презентувати висновки, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних та наукових проектах тощо.

«Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності».

Проект Закону України «Про освіту»

ВИПУСКНИК НОВОЇ ШКОЛИ

**Цілісна
особистість,
усебічно
розвинена,
здатна до
критичного
мислення**

Патріот
з активною
позицією, який
діє згідно з
морально-
етичними
принципами і
здатний
приймати
відповідальні
рішення

Інноватор,
здатний
змінювати
навколишній
світ, розвивати
економіку,
конкурувати на
ринку праці,
вчитися
впродовж
життя

**ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ,
ВИХОВАННЯ І
СОЦІАЛІЗАЦІЇ В НОВІЙ ШКОЛІ
ПОКЛИКАНІ ЗРОБИТИ
ВИПУСКНИКА
КОНКУРЕНТОЗДАТНИМ
У ХХІ СТОЛІТТІ**

ФОРМУЛА НОВОЇ ШКОЛИ СКЛАДАЄТЬСЯ З 8 КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ:

1

Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві;

2

Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;

3

Наскрізний процес **виховання**, який формує цінності;

4

Децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну **автономію**;

ФОРМУЛА НОВОЇ ШКОЛИ СКЛАДАЄТЬСЯ З 8 КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ:

5

Педагогіка, що ґрунтується на **партнерстві** між учнем, учителем і батьками;

6

Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, **дитиноцентризм**;

7

Нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути **компетентності для життя**;

8

Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує **рівний доступ** усіх дітей до **якісної освіти**.

**Запровадження ІКТ
в освітній галузі має
перейти від одноразових
проектів у системний
процес, який охоплює всі
види діяльності**

У проекті нового базового Закону «Про освіту» визначено 10 груп компетентностей

Компетентність – динамічна комбінація знань, способів базового мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Ключові компетентності –
ті, яких кожен потребує для особистої
реалізації, розвитку, активної
громадянської позиції, соціальної
інклюзії та працевлаштування і які
здатні забезпечити **життєвий успіх**
молоді у суспільстві знань.

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:

1

Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами

2

Спілкування іноземними мовами

3

Математична грамотність

4

Компетентності в природничих науках і технологіях

5

Інформаційно-цифрова компетентність

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:

6

Уміння навчатися впродовж життя

7

Соціальні і громадянські компетентності

8

Підприємливість

9

Загальнокультурна грамотність

10

Екологічна грамотність і здорове життя

Спільними

для всіх компетентностей є такі:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і

письмово;

- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати

позицію;

- ініціативність;
- творчість;

Спільними

для всіх компетентностей є такі:

- вміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- вміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

Нова школа працюватиме на засадах «педагогіки партнерства».

Основні принципи цього підходу:

- **повага** до особистості;
- **доброзичливість** і позитивне ставлення;
- **довіра** у відносинах, стосунках;
- діалог - **взаємодія** - взаємоповага;

Нова школа працюватиме на засадах «педагогіки партнерства».

Основні принципи цього підходу:

- **розподілене лідерство**

(проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);

- **принципи соціального партнерства**

(рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань,

обов'язковість виконання

**ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІКИ
ПАРТНЕРСТВА БУДЕ ПОКЛАДЕНО В
ОСНОВУ**

**ОНОВЛЕНОЇ СИСТЕМИ
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ВЧИТЕЛЯ,**

**СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ
ТА КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ
(*ВІДБІР ТА ОЦІНЮВАННЯ
ПЕДАГОГІВ*)**

**Нова школа потребує нового
вчителя, який може стати агентом
змін.**

**Насамперед учителю буде надано
академічну свободу.**

**Свободу від втручання у
професійну діяльність.**

**Учителі, які пройдуть добровільну
незалежну сертифікацію, будуть**

Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя.

Збільшиться кількість моделей підготовки вчителя.

Форми підвищення кваліфікації буде диверсифіковано.

До роботи в школі будуть залучатися найкращі.

У навчанні будуть враховані вікові особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей.

З цією метою запроваджується двоциклова організація освітнього процесу на рівнях початкової і базової загальної середньої освіти

**УСЕ ЖИТТЯ НОВОЇ ШКОЛИ БУДЕ
ОРГАНІЗОВАНО ЗА**

**МОДЕЛЛЮ ПОВАГИ ДО ПРАВ
ЛЮДИНИ, ДЕМОКРАТІЇ, ПІДТРИМКИ
ДОБРИХ ІДЕЙ.**

**НОВА ШКОЛА ПЛЕКАТИМЕ
УКРАЇНСЬКУ ІДЕНТИЧНІСТЬ**

ПОЧАТКОВА ОСВІТА НОВОЇ ШКОЛИ ПОДІЛЯТИМЕТЬСЯ НА ДВА ЦИКЛИ:

ПЕРШИЙ,
АДАПТАЦІЙНО-
ІГРОВИЙ

(1-2 КЛАСИ)

ДРУГИЙ,
ОСНОВНИЙ

**(3-4
КЛАСИ)**

Перший цикл початкової освіти допоможе учню звикнути до шкільного життя.

А саме:

- ✓ навчальні завдання і час на їхнє виконання будуть враховувати **індивідуальні особливості**;
- ✓ навчальний матеріал можна буде **інтегрувати в змісті споріднених предметів** або вводити до складу предметів у вигляді модулів;
- ✓ **обсяг домашніх завдань буде обмежено**.

Перший цикл початкової освіти допоможе учню звикнути до шкільного життя. А саме:

- ✓ навчання буде організовано через діяльність ігровими методами як у класі, так і поза його межами;
- ✓ учитель матиме свободу вибору (створення) навчальних програм у межах стандарту початкової освіти;
- ✓ оцінки не будуть виставлятися;
найважливіше завдання вчителя - підтримувати в кожному учневі

БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА ПОДІЛЯТИМЕТЬСЯ НА ДВА ЦИКЛИ:

**ПЕРШИЙ,
АДАПТАЦІЙНИЙ
(5-6 КЛАСИ)**

**ДРУГИЙ,
БАЗОВЕ ПРЕДМЕТНЕ
НАВЧАННЯ
(7-9 КЛАСИ)**

Перший цикл буде пробуджувати і підтримувати **інтерес до сфер знань і діяльності**, передбачених навчальною програмою.

Другий цикл базової середньої освіти сприятиме формуванню учнів як відповідальних членів суспільства, здатних самотійно долати проблеми повсякденного життя, вибирати шлях подальшого навчання відповідно до своїх інтересів і здібностей.

**Навчання буде здебільшого
предметним.**

**Частину часу буде відведено на
предмети за вибором.**

**Результати навчання будуть
оцінюватися шляхом державної
підсумкової атестації у формі
зовнішнього незалежного
оцінювання.**

У рамках профільної освіти старшокласник зможе обирати одне з двох спрямувань навчання:

- ✓ академічне, із поглибленим вивченням окремих предметів з орієнтацією на продовження навчання в університеті;
- ✓ професійне, яке поряд з отриманням повної загальної середньої освіти забезпечує отримання першої професії (це обмежує можливість

**ШКОЛИ ЗМОЖУТЬ САМОСТІЙНО
ФОРМУВАТИ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ,
СКЛАДАТИ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ І
ПРОГРАМИ З НАВЧАЛЬНИХ
ПРЕДМЕТІВ ВІДПОВІДНО ДО
СТАНДАРТІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ,
ОБИРАТИ ПІДРУЧНИКИ,
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ**

У регіонах діятимуть **опорні школи** базового рівня. Кожну опорну школу буде добре обладнано і зміцнено висококваліфікованими кадрами. Збільшення мережі опорних шкіл дасть змогу отримувати справді **якісну освіту дітям з сільської місцевості** на рівні базової і старшої профільної школи.

РЕФОРМА НА ДЕСЯТИРІЧЧЯ

ЦЕ ДОВГОТЕРМІНОВА

**РЕФОРМА, ЯКА РОЗПОЧИ
НАЄТЬСЯ ВЖЕ ЗАРАЗ.**

**АЛЕ СЬОГОДНІШНІ ШКОЛЯРІ
ТАКОЖ ПОВИННІ ВІДЧУТИ
ЗМІНИ І ОТРИМАТИ КРАЩУ
ЯКІСТЬ ОСВІТИ**

До початку 2016/2017 н.р. оновлено програми початкової школи.

Паралельно зі структурними змінами будуть удосконалюватися методики навчання в чинній школі, підвищуватиметься кваліфікація вчителів, педагогічна освіта переорієнтовуватиметься на компетентнісне навчання, педагогіку партнерства, індивідуальний підхід.

Перша фаза (2016-2018 рр.):

- ✓ **Прийняття нового Закону України «Про освіту».**
- ✓ **Розроблення плану дій із запровадження Нової української школи.**
- ✓ **Розроблення і затвердження стандартів початкової освіти на компетентнісній основі.**
- ✓ **Підвищення кваліфікації вчителів початкової школи.**

Перша фаза (2016-2018 рр.):

- ✓ Дебюрократизація школи. Спрощення документообігу. Визнання електронних форм документів.
- ✓ Участь у міжнародному обстеженні якості середньої освіти PI5A-2018.
- ✓ Забезпечення різноманітності форм здобуття початкової освіти.
- ✓ Початок роботи початкової школи за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі (передбачено